

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка та педагогічна майстерність

Спеціальність 033 Філософія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогіка та педагогічна майстерність
Викладач (-і)	Док. іст. наук. проф. Борис САВЧУК
Контактний телефон викладача	067 73 065 73
E-mail викладача	borys.savchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентами питань з тематики лекційного курсу та самостійної роботи

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна має забезпечити формування у здобувачів вищої освіти основ професійної педагогічної компетенції у питаннях дидактики і виховання у загальній середній школі, історії розвитку й управління середньою освітою та педагогічної майстерності задля підготовки до викладання у ЗЗСО.

3. Мета та цілі курсу

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів основ професійної педагогічної компетенції у питаннях дидактики і виховання у загальній середній школі, історії розвитку й управління середньою освітою та педагогічної майстерності задля підготовки до викладання у ЗЗСО.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з головними напрямками розвитку загальної середньої освіти за умов глобалізації освітніх процесів сучасності та реалізації положень Закону України «Про освіту» (2017 р.); Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.).
- формування знань про базові складники дидактики та зміст виховної роботи у ЗЗСО;
- поглиблення розуміння нормативно-правових засад управління ЗЗСО в Україні та історії розвитку вітчизняної і зарубіжної середньої освіти;
- формування знань з історії розвитку світової та української історії педагогічної думки та освіти;
- формування основ педагогічної майстерності викладання у ЗЗСО;
- підготовка до виконання функцій вчителя ЗЗСО.

Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності

- ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 9. Здатність до міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.

Спеціальні компетентності (СК)

- СК9. Здатність застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи.
- СК12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

Програмні результати навчання (РН)

- РН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

PH12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.
PH15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

5. Структура курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год
семінарські заняття /	18 год
самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	033 Філософія	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	Практичн і заняття	Сам. роб.
Тема 1. Педагогіка як наука. Система педагогічних наук. Предмет і завдання педагогіки. Основні законодавчі документи, що регламентують роботу закладів освіти України на сучасному етапі. Проблеми розвитку і формування особистості. Вікові особливості фізичного і психічного розвитку особистості. Система педагогічних наук. Міжпредметні зв'язки.	2	2	6
Тема 2. Методологія педагогіки. Логіка та методи педагогічного дослідження. Метод і методика науково-педагогічного дослідження. Соціологічні методи дослідження. Тестування, проєктивні методи. Математичні методи. Логіка (етапи) психолого-педагогічного дослідження.	2	2	6
Тема 3. Історичні аспекти розвитку зарубіжної педагогіки. Підходи світової науки до виникнення виховання як суспільного явища. Виховання у первісному суспільстві. Виникнення перших шкіл. 3. Виховання у Древній Греції. Давньогрецькі філософи про виховання. Освіта у Стародавньому Римі. Система освіти епохи Середньовіччя. Освіта в епоху Відродження. Гуманістичні ідеї освіти і виховання. Західноєвропейська педагогіка Нового часу та Просвітництва. Педагогіка кінця XVIII – перша половина XIX ст. Загальні тенденції світової педагогіки XIX – XX століття. 1. Я.А. Коменський – основоположник педагогіки Нового часу. 2. Педагогічні ідеї Д. Локка та Ж.-Ж. Руссо. 3.	2	2	6

Педагогічні погляди педагогів-просвітителів К. Гельвеція та Д. Дідро. 4. Західноєвропейська педагогіка кінця XVIII – першої половини XIX століття (Й. Песталоцці, Ф.Дістервег, Й. Герберт) 5. Реформаторська педагогіка кінця XIX – XX століття. Провідні течії та представники. Тема 3. Історія розвитку педагогічної думки та середньої освіти в Україні			
Тема 4. Історія становлення національної освіти в Україні. Виникнення перших шкіл у Київській Русі. Перекладна література та перші педагогічні пам'ятки Київської Русі. Освіта українського відродження: церковні школи, козацька педагогіка, братські школи, навчальні студії та громадські об'єднання. Освітньо-культурне відродження в Україні: перші українські вчені. Школа і педагогіка епохи Руїни в Україні. Школа і педагогічна думка в Україні у XIX ст. Українська школа і педагогіка початку XX ст. Освіта та педагогіка України у Радянський період (20-80-ті р. XX ст.). Реформування освіти кінця XX – початку XXI ст.	2	2	6
Тема 5. Дидактика як теорія освіти і навчання. Сучасні види і концепції навчання. Предмет і завдання дидактики. Функції і рушійні сили процесу навчання Закономірності та принципи навчання Загальна характеристика змісту освіти. Стандарти та нормативні документи, що відображають зміст освіти. Сучасні види і концепції навчання	2	2	6
Тема 6. Зміст освіти в загальноосвітній школі Поняття про зміст загальної середньої освіти. Умови і чинники, що зумовлюють зміст освіти. Теорії організації змісту освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти. Реалізація змісту освіти в сучасній школі.	2	2	6
Тема 7. Методи та форми організації навчального процесу у ЗСО. Контроль навчально-пізнавальної діяльності учнів ЗСО Методи і засоби навчання. Критерії вибору методів навчання у ЗСО. Загальна характеристика форм організації навчання у ЗСО. Новітні форми організації навчання у ЗСО. Принципи, функції і види контролю результатів навчання у ЗСО..		2	8
Тема 8. Сутність і зміст виховання у ЗСО. Функції, зміст і напрями роботи класного керівника. Виховання як категорія. Мета, завдання і структура процесу виховання. Принципи, закономірності та напрями виховання у ЗСО. Загальна характеристика методів виховання. Форми організації виховної роботи у ЗСО. Функції, форми і напрями роботи класного керівника		2	8
Тема 9. Педагог: професійна діяльність і		2	8

особистість. Суть та структура педагогічної діяльності вчителя. Імідж сучасного вчителя. Педагогічна майстерність, її елементи. Суть, функції, структура педагогічної комунікації. Культура педагогічного спілкування. Педагогічні конфлікти: види, причини виникнення, способи усунення.			
Разом	12	18	60

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль 25 (усне та письмове оцінювання) Тести 10 Контрольна робота 5 Самостійна робота 10 50 - у сумі максимальна кількість балів Екзаменаційна робота – 50 балів Всього 100 балів
Вимоги до письмової роботи	Екзаменаційна робота, питання якої охоплюють всі розділи дисципліни. Максимальна кількість балів – 50.
Практичні заняття	Оцінюються по п'ятибальній системі
Умови допуску до підсумкового контролю	Умови допуску до підсумкового контролю передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення. Мінімальна кількість балів для допуску до заліку – 25 балів.
Підсумковий контроль	форма контролю: екзамен; форма здачі: тестування (50 завдань); структура завдання: 4 варіанти з однією правильною відповіддю, яка оцінюється в 1 бал.

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». URL. https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf/
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття. відповідно до «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» URL. https://nmv.pnu.edu.ua/wp-

	<p>content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf/ Відпрацьовуються шляхом додаткового тестування на платформі d-learn https://d-learn.pnu.edu.ua</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Завдання) допуску до підсумкового контролю Виконання завдань пізніше встановленого терміну визначаються «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» URL. https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Не толерується. Будь-які форми невідповідної поведінки під час заняття не прийнятні</p>
Додаткові бали	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» URL. https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf/</p>
Неформальна освіта	<p>Перезарахування результатів передбачене згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf</p>

Рекомендована література

Базова

1. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт / Є. Ніколаєв, Г. Рій, І. Шемелинець. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 94 с. URL. <https://osvitanalitika.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/HigherEd-in-Times-of-War.pdf>.
2. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році / за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023. 59 с. <https://naqa.gov.ua/wp-content/up>. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12.
3. Закон України «Про освіту» 2017 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556 URL: VIIvnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.
5. Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.) URL. . <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.

6. Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» . URL: (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/10/Положення-ВСЗЯ.pdf>);
7. Положення «Про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» . URL: (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasylia-Stefanyka.pdf>);
8. Положення «Про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» . URL: (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-pro-poriadok-stvorennia-ta-orhanizatsiiu-roboty-Ekzamenatsiinoi-komisii-u-DVNZ-%C2%ABPrykarpatskyi-natsionalnyi-universytet-imeni-Vasylia-Stefanyka%C2%BB-%E2%84%9633-vid-27.01.2015r..pdf>).
9. Бондар В. І. Дидактика : *підручник для студ. пед. вузів*. Київ: Либідь, 2005. 279 с.
10. Барбашова І. А. Загальні основи педагогіки: *навч. посібник*. Донецьк: Ландон-XXI, 2011. 126 с.
11. Волкова Н.П. Педагогіка : *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2012. 616 с.
12. **Інформаційно-аналітичний збірник “Освіта України в умовах воєнного стану”**. Київ, 2022. 358 с.
13. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: *підручник*. Київ: Знання-Прес, 2008. 447 с.
14. Максимюк С. П. Педагогіка : *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2009. 670 с.
15. Міжнародна освіта 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу URL: <https://undip.org.ua/announce/pedahohichna-komparatyvistyka-i-mizhnarodna-osvita-2022-vykyky-i-perspektyvy-v-umovakh-turbulentnosti-svitu>
16. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : *навч. посіб.* Київ : Знання-Прес, 2009. 656 с.
17. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с. URL: <http://dspace.ukrfa.kharkov.ua/bitstream/>
18. **Незламне прагнення до волі. Інформаційно-методичні матеріали для проведення Дня знань та Першого уроку в 2022/2023 навчальному році / укладачі: Юлія ФЕДОРОВА, Сергій ПЛЯКА. – Кропивницький : КЗ «КОППО імені Василя Сухомлинського», 2022. – 184 с.**
19. **Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів : навчально-методичний посібник / за ред. А. Л. Черній ; відп за вип. В. М. Салтишева. Рівне : РОППО, 2022. 168 с.**
20. Педагогічна майстерність : Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. /За ред. І.А. Зязюна. Київ: Вища шк., 1997. 349 с. URL: <http://www.studfiles.ru/preview/2298880/>
21. Педагогічна майстерність: *комплекс навчально-методичного забезпечення магістрів всіх спеціальностей денної форми навчання*. Укл.: Волянюк Н.Ю., Москаленко О.В. Київ: НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2016. 65 с.
22. Фіцула М. М. Педагогіка: *навчальний посібник*. Київ : «Академвидав», 2009. 560 с.

Додаткова

23. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 568 с.
24. Кузьмінський А.І. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 311 с.
25. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка : завдання і ситуації: практикум. Київ : Знання-Прес, 2003. 429 с.
26. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д. Т. Історія української школи і педагогіки: навч. посібник. Київ : Знання, 2003. 452 с.
27. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навч. пос. Київ : ВАТ КДНК, 2003. 608 с.
28. Педагогіка: хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ : ЗнанняПрес, 2006. 700 с.

Інформаційні ресурси

1. Репозитарій ПНУ Педагогіка: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/mydspace>.
Готуємось до уроку. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nJ1XJgDdfi8>
2. Тривоги і труднощі батьків: кілька порад, як виховувати сучасних дітей. URL: <https://nus.org.ua/articles/tryvogy-i-trudnoshhi-batkiv-kilka-poradyak-vyhovuvaty-suchasnyh-ditej/>
3. Покоління Z: як знайти підхід. URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/society/science/2018-09-20/pokolenie-z-kaknayti-podhod-k-sovremennyim-detyam/20733>
4. Освіта після пандемії. Частина 2. Тренди майбутнього шкільної освіти. URL: <https://uacrisis.org/uk/osvita-i-pandemiy>

Викладач

Савчук Б.П.